

POBL VREIZH

NIV. 87
EBREL 1977

2^L

3 000 DEN ER CMC DUFOR

D'ar sul 13 a vis C'hwevrer, en Erge-Vihan (tre kichen Kemper) eo bet digoret d'an oll dorioù o usin gant micherourien ar CMC-DUFOR, hag a ra oustilh-ou-kegin ha benviji-poazhañ.

Ar CMC-Dufour, evel ma ousoc'h martese, zo unan eus stalioù Kernew aet d'an traoñ ar misioù pe sizhunvezhioù tremenet. Ya, mont a ra war gresk niver an dud war listenn drist an dilabour e Kernew : Donval, Bollere, Jourdain, CMC, Sopromer, setu ase ewid ar brassañ stalioù nemedkén. 3 000 a dud, merc'hed, paotred ha bugale zo deuet beteg ar CMC ; ur sindikad yac'h eo heni ar CMC. Gweled a ra sklær labourerien ar CMC e ranker roiñ da c'houde d'an dud peheni eo ar wirionez : tud ha mekanikoù prest da labourad, med ba'r jeu kapitalist n'eus ket gounid a-walc'h ewid an trustoù a zo o ren peb tra, setu perag ema stalioù Breizh war o diskar. An dra-se zo da gompren da gentañ : hent ar sossialism a rankomp kemer, ma ne fell ket deomp bezañ lonket gant ar stalioù etrevroadel.

10 000 den zo bet diskennet war ar ru e Kemper da ziskoueziñ da Jiskar eo poent dehañ lezel al labourerien da ren o zraoù ha da labourad en o bro. Ne vo ket aes mui ober o sod eus ar Vretoned e-gis gwechall.

L. Klec'h

Laouenedigezh !

Gwegen - Pobl Vreizh

Ur mell pezh lamm he deus graet Breizh warzu an tu kleiz d'an 13 ha d'an 20 a vis Meurzh diwezañ. Assambles gant re an tu kleiz gall, he deus UDB kavet dor zigor e-barzh meur a di-kêr eus Breizh : Etre Brest, Naoned, Roazon, An Oriant, St-Naser, St-Maloù, St-Herblain, anehe kêrioù en tu all da 30 000 a dud enne, ez eus 11 a gusulurien UDB : 3 e Brest (en o zouesk un eilvaer), 2 e Roazon hag en Oriant ; red eo menegiñ an teir c'hêr eus Liger Atlantel, en o mesk Naoned, kêrbenn istorel Vreizh.

En Athis-Mons, e-tal Paris, ur c'husulier UDB !

E Lann-ar-Ster, m'eo bet red d'an UDB mont d'an emgann hec'h unan, he deus eostet 5,7 % eus ar mouezhioù (sellit ouzh hon pennad, pelloc'h).

E Nein (korn-bro Logunec'h), ma ne oa diragzi nemed tud eus an tu dehoù, he deus rastellet UDB 37,5 % eus ar mouezhioù.

War listennoù an tu kleiz, er c'humunioù dindan 30 000 a dud, o deus kandidated UDB gounezet, well-wazh, 34,5 % eus ar mouezhioù ; en Uhelgoad avad o deus bet hon diw-gandidates beb a 80 % eus ar mouezhioù.

Un taol-kær ewid pobl ar Vretoned ! War vrasaad ez eo aet hag ez a an istim o deus ar Vretoned doc'h an UDB er vro a-bezh.

Assambles gant re an tu kleiz gall ez eo aet an trec'h ganimp e meur a gornad eus Breizh. Ul lamm bras he deus graet Breizh trema ar sossialism, daoust ma ne vo biken gwelloc'h sossialism ewid ar Vretoned eged an heni savet ewite o-unân ha gante o unan.

Kandidated UDB aet e-barzh (37 en oll)

Naoned	Padrig Pellen	Brest :	Yann Daumer	Plouber :	Collobert	An Uhelgoad :	Mari-Elen Melou
St-Herblain :	Kristian Pellen		Ronan Leprohon	Gwinevez-Lokrist :	Erwan Moal		Hugot Cressant
St-Naser :	Jakes L'Héritier		Padrig Merien	Konfort-Berc'hed :	Fañch Peru	Kerc'hor :	Yann Marot
Roazon :	Monik Rannou	Montroules :	Klaod Le Luc	Lambaol-Witalmese :	Bideau	Ergo-Vras :	Kerouedan
	Yann-Ber Duval	Douarnenes :	Creton	Plourin-Montroules :	Fañch Bouget	Larmor :	Benoit
St-Maloù :	Joel Martini	Konk-Kernew :	Erwan Rouger	Treouergad :	Renée Bignens	Plou-ziri :	Maubian
An Oriant :	Joel Guegan	Karaes :	Ouhlen	St-Hernin :	Yeun Remond	Lokemo :	Lelous
	J.P. Thierry		Boloh	Ar Vousteru :	Le Moal	Ploumilio :	Jeffroy
Orvault :	Yann Jossic	Lannuon :	Loig Kervoas	Athis-Mons :	Jakes David		Moullec
			J.L. Le Mée				

Kentel ur stourmad

UL LISTENN

UDB

Skuizh-marw, brewet, mes leun a joa eo an oll re o deus kroget e-barzh, e-pad stourmad ar vouezherezh diwezañ... A-c'houde 5 pe 6 mis eo bet paotred ha merc'hed UDB é stourm ar an dachenn... Ha bremañ, setu achu an abadenn, hag achuet mad, peogwir he deus Breizh brafsetlet d'an tu kleiz, ur lodenn vad anehi ac'hoel. En diavaes a **Gemper** hag a **Wened**, emañ oll ar c'hêrioù bras a Vreizh etre daouarn re an tu kleiz.

Unanet eo bet an tu kleiz ar wezh-mañ. Ha berzh-mad en deus gwraet a-benn ! Unanet, emañ bet ar PCF, ar PS, an MRG hag an **UDB** kreñvoc'h ewid re an tu dehoù, hag o deus e-pad kehid-all leset an traoù da voned ar fallaad bemdez muiozh.

A-boues bras eo bet ewid an **UDB** boud unanet ar-un-dro ged ar re 'rall ag an tu kleiz. Achu eo bremañ ged ar sorbienn eh eo re an **UDB** fachisted vreïn, a mem

gouenn ged ar re o deus kenlabouret ged an Alamanted, en ur ger, tud ag an tu dehoù pellañ, ha gwashoc'h c'hoazh... Gouied a ra ar Vretoned bremañ, p'o deus o gwelet, p'o deus o c'hlewet é predeg ar-un-dro ged re ar PC hag ar PS, gouied a ra ar Vretoned eh eo tud an **UDB** tud ag an tu kleiz, penaos bennag emaint a-du krenn ged Breizh, ged ar Vretoned, ged ar brezhoneg. Gwelet eo bet re an **UDB** é komz e-tal **Mitterand** (a-wezhioù e brezhoneg). Nann,

NOTENNOÙ

stourmad : campagne électorale ; mouezherezh : élection ; a-c'houde : abaoe ; é stourm : o stourm ; ar : war ; ac'hoel : d'an nebeutañ ; ar wezh-mañ : ar wech-mañ ; a-benn : diouzhtu, kerkent ; boud : bezañ ; ar-un-dro ged : ossambles gant ; a, ag : eus ; sorbienn : kofichenn ; kenlabouret : collaboré ; gouied : gousoud, goud ; predeg : prezeg, komz dirag kalz tud ; ur bochad tud : kalz tud ; petra 'venn ober : petra fell dehi ober ; e-korv 2 vis : en ur ober 2 vis ; daet : deuet ; lec'h zo c'hoazh : plass zo c'hoazh.

n'hell den ebed lared mui eh eo an **UDB**sted tud ag an tu dehoù.

A-boues bras eo bet ewid re an **UDB** moned da gomz dirag an oll, ar-un-dro ged o c'hamaraded ag an tu kleiz gall. Gellet o deus displegiñ d'ur bochad tud petra eo an **UDB**, petra 'venn ober ewid roñ labour d'ar Vretoned en o bro, ewid kennig dehe boud mestr ar o zraoù hag o amzer-da-zoned hag heni o bugale.

A-boues bras eo bet ewid ar Vretoned gweled eh eus moien da voud Breton mad ha boud ag an tu kleiz ar-un-dro. Ged an **UDB**, ha geti hec'h unan e c'hell ar Vretoned sevel o fenn 'vel Bretoned ha 'vel tud ag an tu kleiz.

Ha bremañ, n'eo ket ar labour an heni 'vank ! Gounezet hon eus ar stourmad-mañ. N'eo ket achu ! E-korf daou vis eh eus daet 100 a dud e-barzh an **UDB**. Labour zo d'ober c'hoazh e-leizh ! Lec'h zo c'hoazh !

UDB

e Lann-Ar-Stêr (Lanester)

Pobl Vreizh

A gaos da betra n'eo ket oadet **UDB** ar renk ar-un-dro ged ar PCF-PS e **Lanester** ?

Piw zo bet a-eneb ? Lod ag ar gomunisted a zo e penn an traoù eno a-c'houde pell, hag en o mesk **J. Maurice**, kusulier jeneral PC ha maer Lanester (a-c'houde 1953).

A-c'houde bléioù, e vez paotred ha merc'hed **UDB** é werzhif **Le Peuple Breton**, a zor da zor, e karterioù Lanester ; a-c'houde bléioù e vezont o pegif afichoù ar vagoerioù kêr, a-c'houde Pask eh eus ur c'hellig (cellule) **UDB** e Lanester...

Pa zo bet laret «nann !» dehe ged **Maurice** (mes paudmad a vilitant PC ha PS zo bet lakaet diaes), o deus dessidet **UDB**sted Lanester sevel o listennad kandidated int o-unan.

Un niverenn ispisial a **Le Peuple Breton** zo bet tennet 10 000 skwerenn anehi.

A-benn ar fin, penaos bennag ma oa diw listenn arall (unan ag an tu kleiz ma oa an **UDB** é klask moned anehi, hag unan ag an tu dehoù), he deus al listenn **UDB** eostet 5,7 % ag ar mouezhioù, da lared eo 7,1 % a vouezhioù an tu kleiz : trawalc'h ewid endevoud daou blass er c'husul ti-kêr ! Panachaj zo bet gwraet iwe ar listenn PC-PS, en ur lakaad anehi hanw an heni a oa e penn hon listenn : **Yannig Keneherve** (amaf ar ar foto). 'Vel-se emañ bet dislaret tamm-pe-damm ar mod strizh da weled an traoù a zo bet ged ar maer e toned e-maes a garg !

En ur gennig da Lanesteris ur listennad tud yaouank (merc'hed ha paotred, oadet a 28 vlé, well-wazh), hon eus diskouezet emañ an **UDB** strollad an amzer da-zoned ewid **Breizh** hag ar **Vretoned**. Priset ha daet mad omp bet, 'ar re yaouank dreist-oll, e-pad hon kampagn. He ne oa ket ur bochad intelektualed ar hon listenn, peogwir e oa : 9 vicherour, 2 deknisian a **La Bretonne de Fonderie** ag ar porzh-komers, ag an arsenal, ag ar prozh-peskerezh ; boud e oa iwe 4 maoues o labourad en o zier, 3 implijad ag an **SNCF**, ag an **EDF**, ur sekretourez, ur vaoues dilabour (skarzh abalamour ma rae ar-dro ur sindikad), 3 infirmières, un animateur sossio-kulturel, ur werzhoures, un artisan hag ur c'helenour...

Kellig **UDB** Lann-Ar-Stêr

29

35

22

44

56

Le Peuple Breton

Le Peuple Breton

Noswezh laouen -ha labourus !- e burevioù an **UDB** (18, str. August Kervenn e Brest) : ar rezultajoù o tegouezoud, d'an 13 a vis Meurzh, eus pewart c'horn ar vro, eus pemp departamant Breizh. War ar memes tro, tud yaouank e-leizh o lakaad o hanw da vont e-barzh an **UDB** !

HARPIT POBL VREIZH

KRP ROAZON 2746-79
CCP RENNES

Diwar al listennadoù all : 2 821,55 L

A.N., Brest	10,00 L
G.J., Brest	10,00 L
M.G., Roazon	10,00 L
E.C., Porspoder	10,00 L
M.B., Roazon	10,80 L
Dishanw, Roazon	10,00 L
M.P., Sermaize (51)	10,00 L
J.C.R., Gondecourt (59)	10,00 L
D. Berder, Colombes (92)	10,00 L
Paol ar Bras, Brest	10,00 L
Mikaël Briant, Perros	30,00 L
Dishanw, Landivisio	100,00 L

War-un-dro 230,80 L

Bet protet aa

b/Pobl Vreizh gant he
lennerien en ur ober
10 mis 3 052,35 L

Ezomm bras hon eus c'hoazh eus
ho kwenneien,
Dober vras hon eus c'hoazh ag ho
plankoù,
lennerien ger, ewid brawaad ha
kreskiñ Pobl Vreizh, ar gelaouenn
bolitikel nemeti e brezhoneg penn-
da-benn

Kennegit d'ur mignon, d'ur
c'hamarad, d'un ameseg ur
c'homanant da
b/Pobl Vreizh : 20 L ewid
12 niverenn ! Ewid netra eo!
(pe dost...)

Pobl Vreizh
KRP ROAZON 2746-79
CCP RENNES

**Kassit argant da
B/Pobl Vreizh**

Pobl Vreizh

D'an 11 a vis C'hwevrer, eo bet
serret da vad stal Lannuon an
Dames de France, ha kasset er-maes
an oll implijidi. Rag an taol fall-se hon
doa bet aon abaoe mis Du dija (gwellit
P.V. Nv 85). Ugent den ouzhpenn zo
dilabour bremañ, ha n'emaint ket o
unan en Lannuon ha war-dro,
peogwir n'eus ket pell zo eo bet serret
iwe, Sanichauffage en Perros, ha
lakaet war ar ru un tregont bennak a
dud. Ouzhpenn-se, ez eus 400 den o
klask labour e kêr Lannuon (kasi
2 000 en arondissamant). Delc'her da
washaad a ra an traoù e-keñver
amzer-da-zont al labourerien en hon
c'horn bro. Diboblet eo bet ar
c'hanpagn, ewid lakaad an dud da
labourad en kêr. Braw tre e oa usinoù
newez ha «vokassioñ elektronik»
Breizh, med bremañ en em c'houlenn-
ner hag-en n'eus ket graet kas an
huñvre kaer-se ? E-pad an tri bloaz
tremenet, eo bet chomet al labourade-
goù hep gopraad tud pe dost. Ar re a
ya kuit na vezont ket ramplasset. Arru
eo nec'het an dud, rag goude ar pezh
a zo bet gwellet, en Fougères,
martese eh arruo ar memes tra en
Lannuon. Danjerus tre eo an un-ijine-
rezh (mono-industrie) en ur c'horn-
bro, ha surtout pa vez renet an traoù
gant tud hag a zo en diavaes eus ar

vro, trustoù estren, prest da vont kuit
d'ul lec'h ma vo aasetoc'h gounid
bernioù arc'hant diwar gein al labour-
erien. Stourm al labourerien, ha n'eo
ket heni ar pennoù bras a viro ar gwir
da chom da labourad er vro. Savomp
hon dorn bremañ, ha diouzhtu.

Galwet gant Kevredigezh kerent
ar skolidi, ez eus bet graet ur
manifestadeg ewid goulenn un eil
C.E.S. e Lannuon. Harpet int bet gant
sindikajoù (CGT, FO, CFTD, FEN),
hag evel-just, gant strolladoù politi-
kel an tu kleiz (UDB, PSU, PS, PC).

Pobl Vreizh

Ne oa bet respont ebed digant re an tu
dehoù war ar gudenn se... trawalc'h o
deus d'ober ewid ar c'houlz, gant al
lisse hag a zo muioc'h-mui o
«vreinañ».

Perag ur C.E.S. newez ? Deuet
eo an heni kozh da vezañ re vihan.
Savet e oa bet ewid 900 skoliad.
Bremañ ez eus 1 180, hag a-benn an
distro d'ar skol goude an hañv, e vo
1 200. Berniet int eno 'vel merien. Piv
en deus laret e oa graet ar skol ewid
deskiñ d'ar re yaouank kustumioù ouzh
labour an usin ? (un teod fall, sur
a-walc'h). Pa vez gwelet, kement a
skolidi berniet er memes lec'h, eh
ouezer ervad n'eo ket mad ewid o
studioù. Evel-just, n'eus ket trawalc'h
a salioù ewid lakaad anehe toud.
Treusfurmet zo bet ur sal-kousked
ewid ober kentelioù e-barzh. Red 'vez
d'ar skolidi mont ha dont eus an eil sal
d'eben heb ehan. E 1972 dija e oa bet
goulennet un ti-skol newez, med
biskoazh n'eus bet respont ebed d'ar
goulenn-se. Ar Prefed mouezh Paris,
n'eus refuset degemer kerent ar
skolidi.

Ur skol n'eo ket chadenn ul
labouradeg, bugale Lannuon o deus
ar gwir da vezañ kelennet en un doare
dread hag evel tud.

D. Giraudon

AR FALZ

KELAOUENN DRIMISIEG AN EMSAV DIASEZET GANT YANN SOHIER
BODET ENNAN SKOLAERIEH HA KELENNERIEH VREIZH
A-DU GANT UR SKOL VREIZHEG HA LAIK GWITON

Lennit ar Falz ! Komanantit d'ar Falz !

(30 LUR EWID 6 NIV.)

AR FALZ, Str. Kan-ar-Gwez - 29245 PLOURIN-MONTRouLES
KRP 430-20 H ROAZON

AL LIAMM

Ur gelaouenn nemeti o roñf, 6 gwech ar bloaz
barzhonegoù, kontadennoù, pennadoù a beb sbrt ha keleier
80 pajen a peb niverenn - Renner : Ronan Huon
komanant : 35 L - Studierien : 25 L
Teizorer-merour : P. Le Bihan - 16, rue des Fours-à-Chaux
ST-SERVAN 35400 ST-MALO - CCP 5349-06 PARIS

Paperenn ewid goulenn mont e-barzh

Hanw hag hanw-badez

Chomlec'h

Goulenn a ran moned e-barzh

Unvaniezh Demokratel Breizh

D'an (d'ar) 19...

Sin :

Da gass'en-dro da :

(troc'het pe adskrivet)

U.D.B. - B.P. 304
29273 BREST CEDEX

Teñwal an deiz

Ema tud Lannuon o peoues lavared «nann !» da vewelen ar gouarnamant gall er votadegoù ti-kêr ; kemeret eo bet ar stur gant an tu kleiz ha daou gamarad eus an UDB a vo 'barzh ar skipailh newez. Red e vo dehañ poaniañ ewid difenn gwirioù al labourerien, rag war washaad eh a an dilabour en Bro-Lannuon.

Diassur eo amzer da-zont an industri elektronikel, ha dreist-oll heni an telefon, abalamour d'hec'h adframmidigezh a vo graet diwar goust al labourerien. Daou drust gall zo o ren war an telefon : Thompson ha CGE. Pell zo e labour ar CGE war sistemoù telefoneg, studiet mad bremañ ha prest da vezañ enstalet. Er c'hontrol, Thompson zo newez-deuet d'an industri telefoneg... N'en deus dibabet c'hoazh ar gouarnamant etre CGE ha Thompson. Med kentoc'h e tenerafe e galon doc'h Thompson, abalamour da interestoù personel un toullad a bennoù bras (Giscard, D'Ornano)... Da c'hortos e chom sac'het an traoù ewid milieroù a dud o klask ul labour deread, p'ema renerien ar c'hospitalism oc'h ober o zrafikoù lous etre-ze.

Galwet gant ar CGT hag ar CFDT e oa diskennet labourerien industrioù prevez an elektronik (LTT, SLE, SAT, LMT) en Kreiskêr Lannuon d'ober ur vanifestadeg, d'ar yaou 24 a vis C'hwevrer. Ur 500 bennag a dud e oa (ouvrierien, teknisianed, ijinourien) o vanifestiñ ewid difenn o gwir da labourad 'barzh o bro, hag ewid souten an 2 000 den dilabour a zo en arondissamant Lannuon (800 zo dindan 22 vloaz).

N'eus ket gwall bell zo eo bet serret ar stal «Dames de France» (50 den skarzhet eus o labour) ha «Sanichaufage» en St-Ke.

Diminuiñ a ra niver al labourerien en LMT (Materiel telefoneg) hag en SLE (Société Lannionaise d'électronique :

180 labourer nebeutoc'h abaoe 1975), pa ne vez ket ramplaset ar re a ha kuit.

En o frezegenn o deus dileuridi ar sindikalisted kondaonet politikerezh-diouwer ar gouarnamant. Goulennou ressis ha realist zo bet gwraet e sell gwellaad stad al labour en korn-bro Lannuon :

- ar gwir da labourad 'barzh ar vro, en ur viroid an usinoù ha niver al labourerien enne d'an nebeutañ ;
- enstalañ industrioù newez ha krouiñ labour er servijoù publik (kelenadurezh, ospitalioù). Arvarus-tre eo ar mono-industri.... Moaien 'vefe, da skwer, enstalañ industrioù magañ-loened.

- ar sizhunvezh 40 eurvezh-labour e peb lec'h. En SLE e labour an dud e-pad 41 e 1/2. Gant 40e e vefe krouet 40 plass-labour ouzhpenn.

- ar retred da 60 vloaz, pezh a rofe labour d'un toullad mad a re yaouank,
- echuiñ gant al labour paeet diwar rentamant an ouvrierien.

Evel-henn e vefe tu da gaoud 100 plass-labour ouzhpenn en LTT (fardoù telefoneg).

- diminuiñ padelezh al labour dre skipailh
- ha war hir dermen, klask kaoud ar sizhunvezh labour 35e.

Un nebeud sifroù war an dilabour en arondissamant Lannuon e-pad mis Genver (sifroù ANPE) : 1929 a dud o klask labour (en o zouesk 938 dindan 24 vloaz, ha 985 plac'h) ; 248 re newez-enskrivet en ANPE. En tu all : 29 kennig labour !

Liammet eo, en Breizh evel e lec'h all, kudenn al labour gant ar sistem kapitalist oc'h ober e reus. Stourmomp assambles gant an UDB ewid sevel ar sossialism en hon bro.

Y.B. Montreer, Ouvreñn Lannuon-Su

SOPROMER :

400 den

A-c'houde an 12 a vis C'hwevrer, eh eus 400 labourer a Vreizh dilabour. Boud so anehe micherourion ar stal Sopromer, he deus usinoù en Oriant, e Konk-Kernew hag e Tregon. Bras eo ar c'holl-argant e-barzh ar stal-se, mes den ne oui da begement e sav dre just. Drol eo kement-se neoazh, en ur stal ken bras, ha lec'h o deus an implijidi da c'houlenn ma vo laret ar wirionez dehe ar ar poent-se.

Ar-dro petra e ra Sopromer

Ar-dro marc'had ar pesked an heni 'ra Sopromer (levneg du, gweneg dreist-oll), a pa vez e-leizh a besked fresk, rag neusen e vez bras ar risk gweled ar prisoù é voned d'an dias, ha ne vehe ket paet ar besketaerion doc'h o foan, rag gouied a ra peb unan ema kaled o micher.

Penaos ema kont ged an traoù en Oriant

Ema an Oriant en eil renk e-mesk porzhoù peskerezh ar Frañs. Ha neoazh, lakaomp e vez pesketaet ged pesketaerion an Oriant kement a besked ag ar memes goueñ 'vel ma vez gwraet ged re Boulogne, e vez kasimant bepred iselloc'h prisoù an Oriant ewid re Boulogne, kentañ porzh-peskerezh ar Frañs.

A-venn e ta an disparaj-se, diâr goust pesketaerion an Oriant ? Dre ma n'eus ket trawalc'h a usinoù da drañsformiñ ar pesked. Bihannoc'h e vez ar c'hask arnehe, hag iselloc'h iwe ar prisoù. Dre ma oa a Sopromer, e vese possubl bete vremañ bihannaad an diforc'h etre ar prisoù.

A-gaos da betra ema an traoù 'vel m'emaint ?

Boud e oa roll Sopromer harpiñ ha difenn ar prisoù. Ema bremañ e

kann ar marc'had ged kofkuran-ted hag o deus prenet ar mem marc'hadourezh marc'had-matoc'h. Red e vese eta da yoc'h-marc'hadourezh Sopromer boud bihan, ewid kavoud prenerion. Peotramant e vese red gwerzhiñ ar goll, ewid pas endoud da baeiñ ur pris bras ewid ar stokaj.

Dre ma oa an traoù 'vel-se, e vese bec'h ar Sopromer ewid gwerzhiñ he marc'hadourezh... Hag he c'hoñkuran-ted ne oant ket bugale naket : n'heller ket lared kement 'rall a renerion Sopromer. E-barzh ar c'homers e vezer didruez, dreist-oll ar dachenn ar gwerzhiñ-pesked ha dreist-oll a pa'ma ar liberalism ar mestr bras.

Gwegen - Pobl Vreizh

Pobl Vreizh - Y.B. Montreer

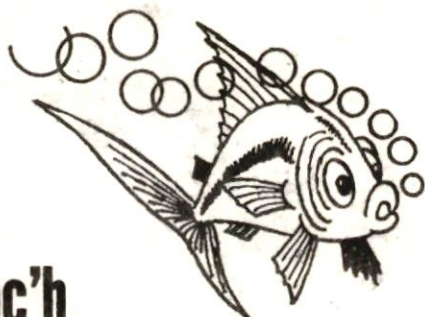
Komanantit da b/POBL VREIZH

Ar gelaouenn bolitikel nemeti e brezhoneg penn-da-benn
B.P. 304 — 29273 BREST CEDEX

Hanw hag hanw-badez
Chomlec'h

A GASS E GOMANANT :	AMAN AN ARC'HANT :
boutin : 20 L (1)	dre chekenn-bost (1)
Skoaz : 30 L pe ouzhpenn (1)	dre vandat-lizher (1)
Estrenvro : 30 L (1)	dre chekenn-vank (1)
(1) Diverkit ar gerioù na servijont ket	CCP RENNES 2746-79

dilabour muioc'h

Lesel a ra ar gouarnamant liberal ar varc'hadourezh da zoned e kuzh e-diabarzh ar Frañs. Argant bras a vernia ur nebeud importatourion, mes en ur zegass maleur da labourision Vreizh !

Ur mell e-barzh ar chadenn

Mar behe serret da vad **Sopromer**, e vehe gwashoc'h an traoù ouzhpenn ewid ar 400 den lissañsiet. Mard ahe **Sopromer** d'an dias, e vehe torret ur mell e-barzh ar chadenn, hag un nebeud mat a oberiantisoù savet diàr ar peskerezh eh ahe fall-fall an traoù gete iwe.

N'eo ket possibl e leshe ar gouarnamant serrif ur stal vras 'vel **Sopromer**, ur stal bet savet diàr ar peskerezh, ur vicher a zo bet aneñhi a-viskoazh e Breizh. Dija zo bet serret un tamm mat re a friturioù e-barzh kreisteiz ar vro e-pad ar bléioù diwezaf-mañ. 400 den dilabour muioc'h en ur c'hornad m'ema dija ken diaes kennig labour da beb unan, kement-se zo un dra n'heller ket gousañv.

Ema labourision Sopromer e tifenn o flassoù-labour ged e-leizh a nerzh : boud ema UDB prest d'o harpiñ, dorn-ha-dorn gete. Ar pesked pesket-ged ar Vretoned ema red dehe boud transformet e Breizh.

Morvan Jikel

Gwiriou miret

NOTENNOÙ

Cet article, comme l'éditorial, a été rédigé par un Vannetais, en dialecte vannetais. On trouvera ici, comme de coutume, un petit lexique destiné à aider nos lecteurs non-vannetais, ainsi que ceux qui n'ont encore qu'une connaissance incomplète de la langue.

* *

dilabour : chômage, chômeur ; **a-c'houde** : abaoe ; **boud so aneñhe** : bez'ez eus anezo ; **stal** : entreprise ; **argant** : arc'hant ; **den ne oui** : **den ne oar** ; **neozh** : koulskoude ; an implijidi : **les employés** ; **ar** : war ; **ar-dro** : war-dro ; **levneg-du** : lieu noir ; **gwenneg, morlouan** : merlan ; **é voned d'an dias** : o vont d'an traoù ; **ne vehe ket** : ne vefe ket ; **doc'h** : diouzh ; **gouled** : goud, goaroud ; **peb unan** : peb heni ; **ged, gete** : gant, ganto ; **ag, a** : eus, deus ; **a-venn e ta an disparaj-se ?** : eus (deus) pelec'h e teu an diforc'h-se (différence) ? ; **arnehe** : warno ; **dre ma oa a (eus) S.** : du fait de l'existence de S. ; **boud** : bezañ ; **e kann** : o stourm ; **yoc'h-marc'hadourezh** : la masse commerciale ; **ar goll** : war goll ; **endoud** : kaoud ; **paefñ** : paeañ ; **naket** : iwe, kennebeud ; **labourision** : labourerien ; **mell** : maillon ; **mar behe** : ma vefe ; **oberiantis** : activité ; **diàr** : diwar ; **eh afe** : ez afe ; **e leshe** : e lesfe ; **fritur** : conserverie ; **ar bléioù** : ar bloazioù ; **o flassoù-labour** : leurs emplois.

25-26 A VEZHEVEN

WAR DACHENN LANGOLVAS 'TAL-KICHEN MONTROULES 3e GOUEL POBL VREIZH.

Tamm-ha-tamm e teu GOUEL POBL VREIZH da vezañ anavezet.

Ar bloaz-mañ c'hoazh, a-benn 3 mis ac'hann bremañ, e vo gwraet ar gouel e-tal MONTROULES.

oll ARTISANTED, c'hoant dezot DISKOUZ ha GWERZHAN o froduoù e-kerz GOUEL POBL VREIZH da skrivañ ewid kement-se da :

Aline COCHER, Kerlede
27, allée des Pingouins
44600 ST-NAZAIRE

Emaer o prepariñ peb tra !
Diwar bremañ e pedomp an

Pellg : (16) (40) 70.28.16

NAONED

E BREIZH

E Sant-Naser eo e vo gwraet chomet an tu kleiz e-barzh an ar bloaz-mañ **Gouel Unanidi-gezh Breizh**, d'an 23 ha d'ar 24 a Jakes L'Heritier (e karg eus vis Ebrel.

Ur c'homite zo bet savet ewid Burew Politikel) o vezañ newez aosañ ha kempenn peb tra. Bez aet e-barzh ar c'husul ti-kêr.

ema ar burew aneñhi en adress-mañ : 3, ru J. de la Fontaine, **Naonedis, Sant-Naseris, Añsenis, Klissonis, Kastellbrientis**

44800 ST-HERBLAIN.
Pellg : 16 (40) 76.50.35 (K. Bhat) hag an oll dud o chom e departa-
16 (41) 43.56.58 (M. Fran- mant Liger-Atlantel, **BRETONED**
çois) **EVEL AR RE ALL !**

Etre 7 000 ha 8 000 den e oa Ra vo adsavet **Breizh he**
warlene e **Naoned**. Muioc'h a dud **femp departamant !**

c'hoazh emaer o c'hortos ar An oll da **Sant-Naser** d'an
bloaz-mañ e **Sant-Naser**. Eno e **23-24 a vis Ebrel !**

Komanantit da LE PEUPLE BRETON

E galleg flour penn-da-benn
B.P. 304 — 29273 BREST CEDEX

Hanw hag hanw-badez

Chomlec'h

A GASS E GOMANANT

Boutin : 20 L (1)

Skoaz : 30 L (1)

Estrenvro : 30 L (1)

AMañ AN ARC'HANT

dre chekenn-bost (1)

dre vandat-lizher (1)

dre chekenn-vank (1)

CCP RENNES 2365-76

(1) Divérket ar gerioù na servijont ket

Pobl Vreizh

Krogit e-barzh !

War **Le Peuple Breton** mis Eost 1976, en doa **J.P. Menou** roet da c'houde d'ar lennerien e pessort stad truezus e oa ar gouren e Breizh. Lavared a rae pegen bras e oa e c'hoant gweled an diw gevredigezh **FALSAB** ha **FFL** o kejañ assambles ewid en em unaniñ.

War **Le Peuple Breton** mis Kerzu, en doa **J.N. Kerboul**, pennrener ar **FFL**, disklêriet penaos e oa a-du krenn gant ar gennigadenn-se.

Hiriw an deiz n'ousomp ket c'hoazh a-begehid eo bet tostaet an eil doc'h eben an diw gevredigezh, hag ispisial, beteg pelec'h int bet ewid sevel ur reolenn nemeti.

Laouen e vefe **UDB** koulskoude,

mar gallfe roiñ dorn dehe ewid tizhout un emglew.

E-kerz **3^e Gouel Pobl Vreizh**, a vo dalc'het e **Montroules** d'ar 25 ha d'ar 26 a Vezheven, e kennigomp sevel ur **gourenadeg bras**, ma kemerfe perzh ennañ an diw gevredigezh gouren Breizh.

Bez e c'hellfe ar gourenadeg-se roiñ an tu da weled perzhioù ar reolenn nemeti, ur reolenn ma ne c'heller ket ober hehti ewid kass war-raog ar sport-se, hag ewid unvaniñ da vad gourenerien Vreizh.

Neuse, gourenerien, **krogit e-barzh**, mar karit !

G. Barrillot

Mark Letellier

« Etrezom e brehoneg »

Setu ase titl ur rubrikenn a vez embannet beb sizhun ar **La Liberté du Morbihan**. Ema **Job Jaffre (Mabedad)** e penn ar rubrikenn-se.

Sañset ema un dra vad lenn brezhoneg ar ar c'hasetennoù galleg strewet e-mesk ar Vretoned. Neozh, n'eo ket abalamour e vez skrivet un dra e brezhoneg an heni eo un dra divlam. Gwelomp kentoc'h. Setu ar pezh en deus skrivet **Mabedad** ar **La Liberté** d'an 12 a vis Meurzh diwezhañ :

«**Plous-foen : trawalc'h !** Bis-koazh kement a listennoù él ar «wezh-mañ ewid ar vouezherezh «a vo a-benn di-sul kentañ. Hag «en o mesk e kaver iwe, biskoazh «kement 'rall ! e-leizh a listennoù «hag a venn boud laket distaget «ag ar «politik». Lod a ziskoueza «boud chifet ged an newezted ! «Ne gredan ket eh eus tu da vout «souezhet. Ur bren tud go skuizh «ged an trous gwraet ged ar boli-«tikerion. Bouzaret e vez ar «skouarn ged ar pezh a lar unan, «dislaret a-benn ar-lerc'h ged un «arall. Skuizh iwe é weled ar mem «dousenniad é toued d'en em cha «kifi tro-ha-tro ar an Tele. Skuizh

«iwe ged ar gourc'hemennnoù kas «set dehe boud d'un tu pe d'un «arall, ewid dihanterañ er vro, èl a «pa na vehe 'med re vad d'un tu «ha tud fall d'an tu arall. «An dud ne garont ket boud kas-«set ha degasset él a pa vehent «er rejimant : kleiz, dehoù, plous, «foen, plous, foen, kleiz, dehoù, «C'hoarioù truezeg ewid lakaad «an dud da goll o skiant vad. «Boud go gwell d'ober sur-a-«walc'h».

Hama, **Mabedad**, ya, boud zo gwell d'ober ewid skriv pennadoù sort-se ! E klask petra eh oc'h a-benn ar fin ? E klask lakaad e speredoù ho lennerien penaos nend eo ket un dra vad gober politik ? E klask lakaad an dud da chom nebtu «na ruz na gwenn, Breizhad hebken» ? Un diskan anavet, **Mabedad**. Diskan tud élloc'h ne faota ket dehe gweled ar Vretoned kerzhed trema an tu kleiz.

Diwallit, lennerien **La Liberté du Morbihan** ! Ur paotr ag an tu dehoù eo **Mabedad**

Fañch Morvanou

Ar an dachenn etrevroadel :

Divisoù ewid korn-bro Bae-James, Bro-Kebek

N'eo ket er broioù «araokaet» hebken e weler diskiantegezh an den modern é. ober gaoù. Er lec'hioù pellañ doc'h ar c'hornoù «sevenaet», er lec'hioù ar gouezhañ ag hon planedenn e vezer é tismantriñ peb tra, a-gleiz hag a-ze-hoù. Dre ar bed, bremañ, e kasser d'an dias pobladoù bihan a zo ar hent «skraperezh-pinwidigezh» ar Stadoù meur pe ar c'hevredigezhioù etrevroadel. Klasket zo bet, kentañ, gober o jeu d'ar **Gelted**, d'ar **Armenianed**, d'ar **Vasked**, ha da beu arall c'hoazh. Bremañ ema daet tro ar pobloù redourion-bro anehe, d'ar re diwezhañ a zo ar hent an «araokadur». En o mesk ema **Indianed Amerika**.

Unan a vrassañ sotonioù an den oberiataour en deg vlé diwezhañ a vo gwraet e **Bro-Kebek**. Renet ged **Robert Bourassa**, ema gouarnamant **Kebek** en e soñj lakaad da dalloud nerzh ar stêrioù (e nord ar **C'hebek**, e korn-bro ar **Bae-James**) d'ober tredan ewid kêrioù kreisteiz ar vro, ha dreist-oll ewid ar **Stadoù-Unanet**, klañv ged an naon-energiezh.

Kebekis, hag ema arnehe plane-denn ar broioù sujet ged ijinerezh hag argantouriezh ar broioù kreñv, zo bet grataet dehe 125 000 plass-labour newez (Arru e oa kours ar mouezhiadegoù...). Un di-garez arall zo. Bountet eo bet gouarnamant **Kebek** d'ober ar soñj-se ged kompagnunezhioù amerikan, en o mesk **Consolidated Edison**, a ra gwerzh an tredan e sav-heol ar **Stadoù-Unanet**.

En oll e vo dispignet 15 pe 20 miliard a zollaroù (etre 60 ha 100 miliard a lurioù newez) ewid sterniñ stêrioù korn-bro ar **Bae-James**. Ha ged er c'hwezhiñ-argant, piw a oui pegen uhel e pigno koust ar barajoù. Ne vern penaos : ur miliard pe zaou a zollaroù ouzhpenn, petra 'ra an dra-se !

Pegen bras eo korn-bro ar **Bae-James** ? Kement 'vel **Bro-Gall** ha **Breizh** kevred ! Ya, gwraet en deus ar gouarnamant e soñj lesel da vout koussiet un dachenn ken bras, ewid brassañ mad argantourion **Amerika**. N'eus ket klasket perverzh peheni 'vo efed ar barajoù ar vuhez-natur ur vro dehi ur c'hlima kreisnosel 'vel honnezh. Ha petra 'arruo ged an 8 000 Indian hag Inuit (eskimo) a zo é vewiñ eno ?

Sellit doc'h kartenn ar **C'hebek**. Boud zo e-kreis ar vro un uheldir hir-gelc'hieg, ma tever diarnehoñ an oll stêrioù meur e nord ar **Sant-Laorians**. Ema an tachad a vo gwraet enni ar labourioù bras, e kuzh-heol an uhelenn-se. Seizh stêr a vo sternet. C'hwec'h anehe, ar **Grande**, an **Eastmain**, ar **Rupert**, an **Nottoway** ar **Broadback**, hag ar **Grande Baleine** a ya trema lenn-vor **James**. Ar seizhved, ar **C'haniapiskaw** a ya trema lenn-vor **Ungava**. N'eus stêr

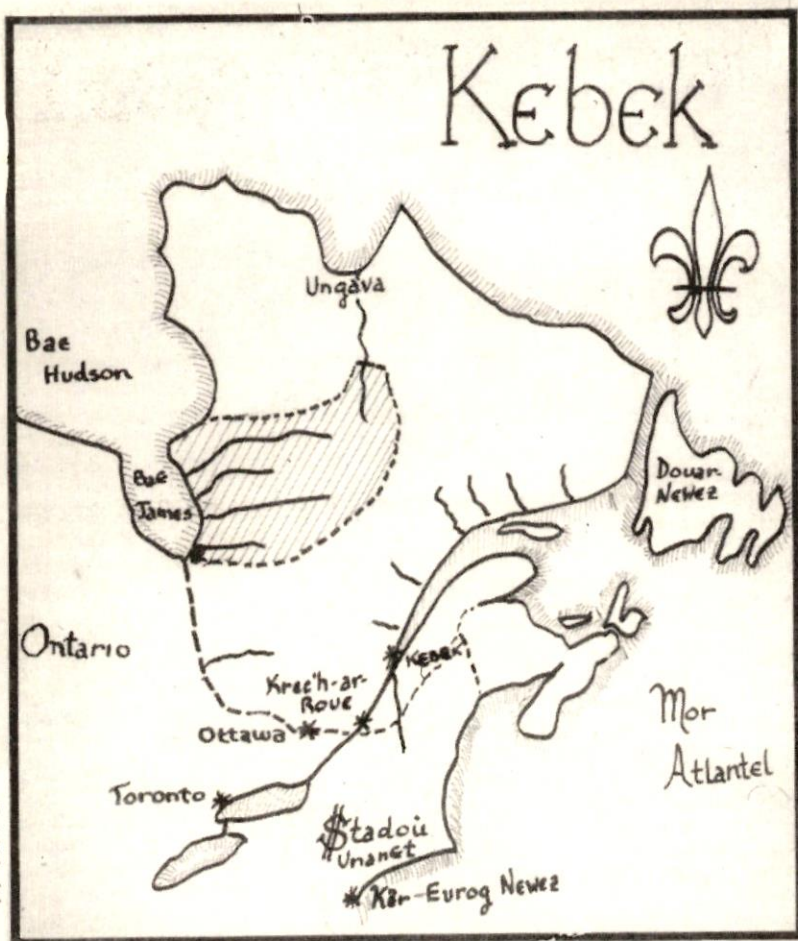
abed berroc'h ewid 300 km, hag ar stêr-Veur (**La Grande**) he deus 5 pe 600 km hirded. Kollet e vo 120 000 km² a zouar, tost da vad (un drederenn ag ar c'horn-bro).

Leun eo ar vro a wazhioù-dour, a flagennoù paludeg hag a votennoù isel. Baradoes ar besketarion eo. Sturjed, dluzhed a beb sort, braoged, eoged-mor ha dour-stêr, h.a. Niverus eo an houidi, ar gwazi, ha bro an original (karw-meur) hag ar c'hari-bou (karw-erc'h) eo. Boud zo eno iwe reuniget, arzhed gwenn. Nag an douar ? Ne tiskorn, e-pad an hañv, nemed ag un nebeud meutadoù doded. Hanwet e vez ar sort tachennoù-se skorn-pad (pergelisol, permafrost). Berr-berr e vez an hañv, deizioù a 20 euriad gouloù, e hast an natur goloiñ an douar a vleufv gouez, etre ar gwez dister hag e-mesk ar man.

Diskar hag eilpenniñ emae é. ober... Ged ar gwez, d'ho soñj-c'hwil, e c'heller ober paper. Hama ! Nann, amañ n'eo ket evel en Europa, ne vez ket klasket perverzh... Kentoc'h e vint troc'het ha beuzet edan doureier ar lennoù newez-krouet.

Lared a c'haller penaos e tay ur c'hempoues en-dro e-barzh ar vro goude ma vo achu sevel ar barajoù... N'ankouait ket e vez dishañval ur vro diasezet ar ar skorn-pad a-zoc'h unan lec'hiet iselloc'h er c'hreisteiz. Kalz pelloc'h e vo ar c'hempoues é toned enni en-dro. Kant pe daou-gant vlé marse.

Komzomp bremañ ag ar boblañs. Biskoazh n'en deus komprenet Indian ar **Bae James** perag e rede an **Den Gwenn** ar-lerc'h ar c'horvo hag an dastum-madoù, rag n'eo ket ewitañ e-unan e vewe an Indian, med ewid e dud hag e vro. Pa vese bet é jiboessaad, e vese rannet ar boued etre oll dud ar familh. Ne vese ket jiboessaet en heveleb korn-bro beb blé. Chañch lec'h e vese gwraet, ewid roiñ d'ar gouennoù jiboessaet amzer da zoned en-dro. Komprenet en doa natur e vro, ha ne glaske ket he distrujiñ. Un doujañs vras en doa ewid ar loen lazhet, ha ne lazhe loened nemed dober en dese bet da zebriñ. Ewid an Indian, n'eo ket disrannet an den a-zoc'h an natur, ha ne c'hell ober dehi 'vel ma kar. Setu ase fari an **Den Gwenn**, kollet getoñ sort gouiziegezh-se. Prest eo tud ar c'hêrioù da skrapañ ha da grignad broioù a-bezh, ha da gass d'an dias pobladoù mard eo ewid o mad o-unan. Ewid gwir, emae é. ober ur gwir gouennlazh e-kostez ar **Bae James**. Lakaet e vez an Indianed e Reservoù (tachennoù klos) ha roet dehe beteg fin o buhez ur chekenn argant beb mis ewid endevoud peuc'h a-zoc'hte. Mes ne vez ket roet peuc'h dehe. Kemeret e vez ar vugale diged o c'herent adaleg o c'hwec'hved vléad hag e vezont

Pobl Vreizh

kasset da skolioù kêrioù ar c'hreis-empenn, d'an nerv ennoù ha d'ar teiz, ewid guber Amerikaned vad gweled an argant-bew kavet e-dianehe. Chomel a ra ar vugale deg barzh ar pesked. Ober a raer mis doc'h renk heb gweled o zud ! kleñved Minamata ag ar c'hleñved. Nag ar vuhez en tachennoù klos ? se. Bewiñ e lojelloù koad hag eved Neuse, netra mui d'ober, nemed alkool ewid ar re goshañ ; e-mesk ar chomel en tachennoù klos ha 'nem re yaouank ema daet ar mod bremañ vezwiñ, ('vel ar ar maes du-mañ). da lonkiñ meskalin ha bier, rag eno Ha petra 'sant Indianed yaouank n'eus mann ebed d'ober a-hend-arall zo e-keñver an Den Gwenn ? Kasso-Tost da Vatagom, kêr-benn korn bro ni. «Dalc'hit soñj, eme int lies, a ar Bae-James, e vez taolet bemdez, Wounded Knee. ged ur gompagnunezh danvez-paper Ur skritell en un dibunadeg... «So ur bern argant-bew metileg e-barzh what about the James Bay Indian ? ur stêr (6 pe 7 kilo en dour, ha 2 gilo — You may be next...»). en aer). Ha setu ampouesonet ar Troidigezh : «Ar pezh a zo bet pesked. An Indianed, hag int peske- gwraet da Indianed ar Bae James a tâerion, ema bet difennet dote c'hell boud gwraet deoc'h iwe». debriñ pesked, rag droug a ra d'an

Gireg Konan, Kanada

NOTENNOÙ

etrevroadel : international ; divis : projet, entretien ; «araokaet» : avancé ; diskiantegzh : inconscience, absence de bon sens ; «seve-naet» : civilisé ; dismantriñ : diskar diñstrij ; d'an dias : d'an traoñ, da get ; skraperezh : enlèvement, rapt ; kevredigezh : société, association, compagnie ; guber, gwraet : ober, graet ; arall : all ; ar : war ; daet : deuet ; redour-bro : kanteer : nomade ; araokadur : progrès ; en o mesk : en o zouesk ; oberiataour : industriel ; blé, bléad : bloaz, bloa-wezh, bloa-wezhiad ; talloud : talvezoud ; tredan : électricité ; ged : gant ; naon-energiezh : soif (faim) d'énergie ; arnehe : warno, warno-zo ; iljinerzh : invention, industrie ; argant, argantouriezh : arc'hant, arc'hantouriezh : argent, finance ; grataad, grataet : prometiñ, promet-tet ; plass-labour : emploi ; arru : erru ; kours : koulz, mare ; moue-zhiadeg : votadeg, élection ; sternañ : sterniñ : équiper, encadrer ; c'hwezhiñ-argant : inflation ; piw a oul : piw a oar ; kevred : assambles koussiet : saotret, fondet : souiller, corrompre, détruire ; argantour : arc'hantour : banquier, financier ; pervezh : pizh : avec précision, soigneusement ; kreisnosel : han-ternosel : septentrional ; petra 'ar-ruo ged : petra c'hoarvezo gant ; é

vewiñ : o vewañ ; sellit doc'h : sellit ouzh, sellit doc'h ; boud zo : bez'ez eus ; uheldir : haut-plateau ; hir-gel c'hieg : en forme d'ellipse ; ma tever diarnehoñ : ma tever diwar-nañ ; trema : warzu, etreseg ; lenn-vor : rade (baie) ; a, ag : eus, deus ; flagenn : traonienn ; vallée : motenn : krec'hienn : colline ; sturj : esturgeon ; dluzh : truite ; bara-doues : barados ; braog : bar (poisson) ; eog-mor : saumon de mer ; reunig : phoque ; arzh : ours ; meutad : pouce (mesure de longueur) ; man : mousse ; eilpenniñ : bouleverser ; hama ! : ac'hanta ! ; eh bien ! ; edan : dindan ; e tay : e teuy, e teuo ; ur c'hempoues (kempoues) : un équilibre ; n'ankouait ket : arabad deoc'h ankou-nac'haad, arabad deoc'h disoñjal ; dishañval : disheñvel ; a-zoc'h : diouzh ; lec'hiet : pisset ; marse : martese ; ar c'horvo : le profit ; jiboessaad : chassé ; dober : ezomm ; fari : fasi : faute ; getoñ : gantañ ; skrapañ : skrapad ; ende-voud : kaoud ; gouennlazh : génocid-e ; chomel : chom ; lojell, logell, loch : hutte, cabane ; eved : evañ ; meskalin : mescaline (breuvage pro-duisant des troubles hallucinatoires) ; argant-bew metileg : mercure méthylique ; empenn : cerveau ; lies : a-lies ; dibunadeg : défilé ; troidigezh : traduction.

Ressewet 'm eus niverenn diwe-zañ Pobl Vreizh ; kustum on da lenn anezi gant plijadur. Med ewid ar momed n'eus plijadur ebed kén ewidon, rag ma merc'h Gwenola oadet a 16 vloaz zo marw. Ur Vreizhades gredus e oa.

Un oferenn zo bet lidet e Croisy ewiti gant daou vele breizhad eus Breizh-Uhel. Kasset eo bet he c'horf avad da Bleraneg, ma farrous c'henidig ; eno eo bet douaret, e-kichen he zad-kozh hag he mamm-gozh.

En hec'h eñvor e kassan deoc'h ur chekenn da baeañ ur c'homanant d'ur studier pe d'un den dilabour.

Ma'z oc'h kristen e pedan ac'hanoc'h da lavaroud ur bedenn bennag ewid silvidigezh hec'h ene.

A galon ganeoc'h.

F. Le Bleiz, Apotiker
76 - Croisy-sur-Andelle

Glac'haret eo bet skipailh Pobl Vreizh o klewoud ar c'heloù mantrus ez eo bet marwet ho merc'h Gwenola diganeoc'h : kass a raomp deoc'h, en hanw Pobl Vreizh, hon gourc'hemen noù a gengañ.

Lod ac'hanomp zo kristen, lod all n'int ket. Ar re a zo kristen a bedo ewid repos vad ene ho merc'h karet ; ar re n'int ket o do memes-tra ur soñj ewiti... Ra vo skañv war he relegoù douar bered Pleraneg.

Kavet ez eus bet ur plac'h yaouank ewid paeañ dezi eus ho perzh ur c'homanant da Pobl Vreizh : trugarez vras deoc'h da vezañ soñjet lakaad unan yaouank all da gemer, en ur mod, lec'h ho merc'h e-mesk komananterien Pobl Vreizh.

P.V.

Kavoud a rin amzer da lared deoc'h ez eo Pobl Vreizh an embannadur a ressewan gant ar muiañ a blijadur, kement-se ! An danvez, evel-just, da gentañ, kudennoù ar vro... Me 'gred din e rit labour vad ase. Ha c'hwit, mechañs, a c'hell lared ez eus ur brezhoneg unvan ganeoc'h. Ne fell ket din komz deus skritur, doareoù-skrivañ, ha c'hoazh zoken. Med war b/Pobl Vreizh da'n nebeutañ ne vez leset a-gostez rannyezh ebed, doare-komz pobl ebed, ha da gentañ pas heni Bro-Wened. Mechañs emaoch e krog ase gant unan eus ar sparloù-spered-se, a zo bet lakaet a-dreus hent ar paour-kaezh pobl-mañ, da lared eo ne vefe ket moien d'en em intent d'ur barres d'eben bremañ dija, ha gwa-shoc'h, ne vefe netra d'ober ewid mont war-raog, digoriñ hor sperejoù en hor yezh beteg 'n em gompren d'ur penn d'egile d'ar vro. Bez 'ez eus e-gis-se daou pe dri spar-spered all ar sort-se, hag emaint da ziskar iwe evel-just : penaos e vefe diaes lenn ha skrivañ e brezhoneg, penaos ne vefe ket moien da «lared toud» e brezhoneg !

Evel-just, ne douchit ket kalz tud c'hoazh, daoust ma ya niver ho komananterien war gresk, med forzh penaos, me 'gred din eo mad dija kadarnaad an emsaverien en o mennosioù.

Ar pennad en deus bet plijet din ar muiañ ar bloaz passeet eo bet an heni a-zivoud ar skolioù e Bro-Gembre. Peogwir e vezomp ataw prederiet gant ar skol en ti-mañ... Martese ho peus bet tu da weled newez zo heuliad diapositivoù Fañch Drellu, ur Breton o chom e Bro-Euskadi, diwar-benn ar skol en euskareg... Chom a ra un hent hir d'ober gant ar Vretoned c'hoazh, chom a ra ewito ar sort traoù-se ar pezh a vez gwraet «e lec'h all», a gav din ; n'en em santont ket gouest d'henn ober er gêr. Koulskoude ema ar mennosioù o tiwanañ : war ho kelaouenn, ar mis passeet, e oa ur goulenn ewid ur vestres-skol e brezhoneg iwe, kea. Med chom a ran souezhet amañ gant ar re a vefe o vountañ : santet e vez penaos e soñjont en ur skol vrezhoneg, ha netra ouzhpenn. Mennad ebed e-keñver chañch ar gevredigezh. Ur skol ewid bourc'hisien vihan, ewid kaoud un dra ouzhpenn ar re all a-benn ar fin. N'on ket ewid lonkañ an dra-se. Gousoud a ran mad n'eo ket un digarez ewid chom heb ober netra... N'on ket ken sur-se e rafe berzh skolioù brezhoneg amañ e Breizh, er poent a zistruj m'ema ar brezhoneg. N'emaomp ket e Bro-Euskadi nag e Bro-Gembre. Ar skol e brezhoneg a ranko bezañ skol treusfurmiñ ar gevredigezh iwe, pe mod all ne yay ket pell, a gav din...

M. Gorgé, 44300 Naoned

Da b/Pobl Vreizh, ar gelaouenn nemeti e brezhoneg penn-da-benn,

Kenvroad ker,

Reiñ «ar gwir da gomz» da'r re a zo bet a-viskoazh serret o genoù dezo, setu dalc'h brassañ ar gelaouenn Pobl Vreizh. Va c'hwekañ gourc'hemennoù deoc'h ewid an niverenn ziwezañ. Tud ar bobl vretan o deus meur a dra da gelenn deomp c'hoazh, evel tud Lopre. Gant ma kendalc'ho Pobl Vreizh war an hent dibar-se !

G. Kerouanton. Montroules

Plijadur 'm bez o lenn Pobl Vreizh beb mis. Un dra vad e vije, da'm soñj, ewid degass un tamm dudi e-barzh ar gelaouenn-se, k'n sirius a-hend-all, embann pennadoù eus hon skrivagnerien (da vezañ kendalc'het, mar befe ezomm), evel ma vese gwraet war Feiz ha Breiz gwechall...

Ne vern penaos : gourc'hemennoù da'r skipailh en e bezh, o kass hon stourm war-raog gant kement a c'hred, ha nerzh-kalon dezo all.

A galon vad.

J. Le Bars, 44300 Naoned

Ya, sirius mat eo Pobl Vreizh, red eo henn ansav ! Hag ouzhpenn-se e vez leun-chouk beb mis gant pennadoù politikel pe sevenadurel, ha c'hoazh e vez red lakaad ur bern pennadoù a-gostez, dre ziouwer a blass, pe memes, chom heb o embann... Red e vije kreskiñ niver ar pajennoù, setu perag hon eus ezomm bras eus ho kwenneien ! Red e vije iwe broudañ hon skrivagnerien venni-get da skrivañ ewid Pobl Vreizh ! Da zibab 'vefe, forzh penaos, rag ne vez ket c'hwes vad ingal gant kement bramm brezhoneg 'vez...

P.V.

Ar gwaskerezh bepred

Pobl Vreizh

D'ar 6/2/77, ar sul anezi, ez eus bet dalc'het en **Gwengamp** ur meeting-skoazell da 15 tamallad Breton o vont da vezañ barnet dirag **Les ar Surentez Vroadel**. Un toullad tud a oa deuet da disklêriañ o sav-boent, en o zouesk an Ao. **Choucq**, alvokad, un dileuriad eus burew **PSU-Breizh** hag hon kamaradesed eus kevrenn **UDB Gwengamp**, **Colette Vincent** ha **Catherine Fulub**. Setu amañ un diverradenn eus o disklêriadur diwezheg :

«P'ema an dilabour hag an divroañ o vont war washaad, pa'z eus ur berr tud yaouank o tiseleñ kudenn ar minoriezhoù ha talvoudegezh o sevenadur, ne seblant ar gouarnamant anavezoud nemed un doare da viroud e urzh dinatur ha direizh : ar vazh. Setu perag e fell d'an UDB stourm ouzh sort emzalc'h politikel, hag en un doare ressis :

1) Tapañ ar furchadeoù hag an arestadeoù m'o deus ar bolisserien klasket afer ouzh stourmerien direbech. Kement-se ewid divrudañ tud...

2) D'an eil e kouvi an UDB an oll demokratet d'en em unaniñ ewid difenn ar 14 tamallad breizhad a die bezañ barnet prestig, daoust ma n'eus netra da damall d'al lodenn vrassañ anezho. Ar re o deus lennet lizher ar Prokolor **Meur Jonquères**, en meur a gasetenn, a oar ema ar re-mañ en riskl da vezañ kastizet rust.

3) D'an trede e c'houlenn an UDB e vefe harpet **J.C. Denis**, daoust dehi da vezañ a-eneb an doareoù implijet gantañ. Miret eo en toull abaoe 15 mis, heb bezañ bet barnet...

Gallegachouigoù...

(«Komzoù dieub»)

Goude bezañ klevet Aotrou **President** ar Republik e **Ploermel**, n'on ket tre zo bet dija ; da skwer : «*Penaos e kountant tamm ebéd. Ha setu amañ te un den seven degemer ur president*» perag. Bremañ, 'm eus aon, 'vo Bez e vez «komzoù dieub» iwe ur distrujet tamm-ha-tamm ar galleg -ar wech an amzer, gant tud n'omp ket gallegoù kentoc'h - gallegoù rannvroel kustum klewoud aneze e-barzh ar ha lec'hel, ha da gentañ toud, radio. Dre an abadenn «komzoù dieub» eo en doa diskleriet **Jiskar** ne oa ket folklor tamm ebéd an tabut etre

Jiskar a-du gant sevenadur Breizh hag **Chirak** ha d'**Ornano** ewid bezañ e vo klevet bremañ a-dra-sur, muioc'h rannyezh, ha neuse, se zo sklaer, nebeutoc'h-nebeutañ a c'halleg.

Diouzhtu 'm eus skrivet da rener **Radio-Tele-Galleg** ewid lared dezañ **rand** ha **Marchais** o lared o soñjoù. Ne krak-ha-krenn ne baein ket kén ar oa ket memes galleg gante ha gant «redevañs». Respontet en deus din **Jiskar**, re anad eo.

rener **Radio-Tele-Galleg**, en un doare reud a-walc'h -un doare diouzh ar wech-mañ. Red 'vefe, herwez, sevenadur «lec'hel» Paris, evel-just ! ewid da vad ar galleg, sevel un en deus respontet din 'ta ne gomprenne doare-skrivañ disheñvel ewid peb ket mad perag e oa droug ennon rannyezh, pe, d'an nebeutañ, daou. evel-se. Setu, emezañ, kont an eurwezhoù galleg er radio-tele warlene :

31 532 eurwezh, 44 munutenn, 44 seugofid

Ouzhpenn-se, kehid ha ma pado amzer an eleksionoù, e vo skignet bemdez, herwez, hag er Frafis a-bezh, an abadenn gwall vrudet : **Ar galleg dre ar radio** (ar jiskareg kentoc'h) gant **Valeri Seita** hag **Anemon Ogam**.

4) D'an diwez, e c'houlenn an UDB e vefe paouezet gant **Les ar Surentez Vroadel**, anezi ur verc'hodenn nemdekén etre daouarn ar Stad.

Poent eo d'an oll re a zo stag o c'halon ouzh ar Frankis ober un dibab politikel sklaer. Da-zont an Demokratiezh n'eo ket merket er stered, diasezet eo war spiswelder ha kalonegezh an nerzhioù araokour. Honnezh eo lesenn an Istor : pa vez morgousket u : stourmerien, e vez kroastaget ar pobleù.

Kevrennoù Gwengamp ha Lannuon-Su

Ha gwir eo, kentelioù interessant tre zo bet dija ; da skwer : «*Penaos e kountant tamm ebéd. Ha setu amañ te un den seven degemer ur president*» Bez e vez «komzoù dieub» iwe ur distrujet tamm-ha-tamm ar galleg -ar wech an amzer, gant tud n'omp ket gallegoù kentoc'h - gallegoù rannvroel kustum klewoud aneze e-barzh ar ha lec'hel, ha da gentañ toud, radio. Dre an abadenn «komzoù dieub» eo en doa diskleriet **Jiskar** ne oa ket folklor tamm ebéd an tabut etre

Chirak ha d'**Ornano** ewid bezañ e vo klevet bremañ a-dra-sur, muioc'h rannyezh, ha neuse, se zo sklaer, nebeutoc'h-nebeutañ a c'halleg.

Chom a ra c'hoazh memes-tra ur gudenn gwall-luziet. Goude prezegen **b/Ploermel**, 'm eus klevet iwe **Mitte-rand** ha **Marchais** o lared o soñjoù. Ne krak-ha-krenn ne baein ket kén ar oa ket memes galleg gante ha gant «redevañs». Respontet en deus din **Jiskar**, re anad eo.

Kerkent 'm eus skrivet, da **Haby** ewid da vad ar galleg, sevel un doare-skrivañ disheñvel ewid peb ket mad perag e oa droug ennon rannyezh, pe, d'an nebeutañ, daou. evel-se e vefe ar MMF (Mitterand, Marchais, Fabre) hag ar JCH (Jiskar, Chirak) (Bez 'ez eus e Breizh tud ispisialiset ewid traoù sort-se, hag e vije mad kass aneze da Baris da reifi sikour da **Haby**).

Setu skwerioù eus an daou doare-skrivañ. E MMF e vefe skrivet : **Ganeomp 'aio ar maout** (tric'her-nieg) e 1978.

E JCH e vefe : **Ganeomp 'aio ar maout** (daouben neg) e 1978.

Setu perag he deus an UDB, diouzh he zu, savet un doare-skrivañ newez, demokratel, skiantel ha toud, heni an amzer-da-zont.

En UDB e vefe skrivet : **Ganeomp 'aio** (kroc'hen) ar maout (1).

Kentoc'h ha ma soñjit martese ! **S. Sant-Laorañs**

(1) «Kroc'hen an arzh», en isrannyezh Paris

Teatr e brezhoneg

Pewar bloaz zo eo bet krouet ar **CDUB** (Centre Dramatique Universitaire de Brest), da roiñ ul lañs newez da'r c'hoariva brezhoneg.

Ar c'hañs hon eus-ni bet ar bloaz-mañ da gaoud skoazell skipad «Théâtre du Bout du Monde» **Roazon**. Tud a vicher zo oc'h ober war hon zro enta, 'vel Gwilhoù Kergoules.

Goude **Egile** gant **P.J. Hellas**, goude **War vare'h etre-zeg ar mor**, diwar **J.M. Synge**, goude **Karantez kriz**, **karantez droug**, ha **Ki-Luks**, savet ganeomp e 1975, goude **Un tamm douar divalaw**, savet iwe gant ar strollad, e kendalc'homp gant al labour hag e kennigomp ar bloaz-mañ ur c'homedï e tri arvest : **Lapouss-den Penn-ar-Bed**, diwar oberenn vrudetañ **J.M. Synge**. Hemañ (1871-1909) a chomo da viken un dramatis eus ar re vrassañ. Ganet e-kichen **Dulenn**, anezhañ mab un alvokad, e «Trinity College» eo bet skoliataet. En em lakaad a reas da gentañ da studial musik e vro

Gwirioù miret

Iwerzhon, heni **Bro-Alamagn**, heni **Bro-C'hall** zokén... Klask a reas goude bewañ gant pesketourien inisi **Aran**, dehañ da zeskiñ o doare-bewañ hag o yezh. Eno eo en deus kavet **J.M. Synge** danvez al «Lapouss-den». Pa voe c'hoarïet e **Dulenn** ar wech kentañ toud, e voe reus bras er stal, abalamour ma na blije ket kement-se an doare ma'n doa **Synge** taolennet merc'hed ar vro d'e genvroidi... Daoust da se eo deuet ar pezh da vezañ meulet er vro koulz hag en diavaes.

Noswezhañ kentañ «Lapouss-den Penn-ar-Bed» a vo kenniget deoc'h d'ar yaou 26 a vis Mae er **PAC** e **Brest**. Goude ar «première» ho po tu d'hon gweled o c'hoari e lec'hioù all : e **Flabenneg**, e **Karaes**, e **Montroules**, e **Lannuon**, e **Plonevez-ar-Faou**, e **Kemper**, e **Lannilis**...

Remi Derrien